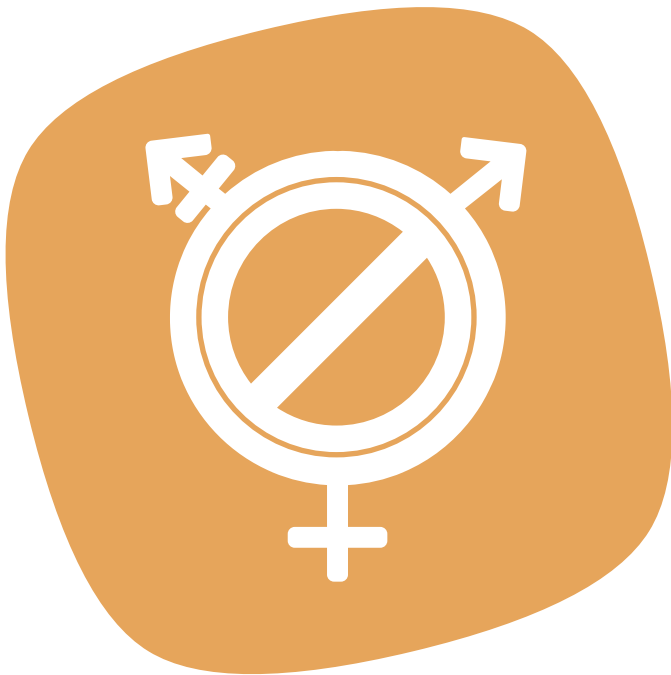

5

SPECIFIEKE FICHE

**Discriminatie
en geweld
op basis van
sekse, seksuele
oriëntatie,
genderidentiteit
of -expressie***

* Er wordt in deze fiche gestreefd naar een genderbewust en inclusief taalgebruik. Hoewel hierbij erkend wordt dat de Nederlandse taal hierin tekort schiet, werd ervoor gekozen de vermelding 'v/m/x' weg te laten om de continuïteit van de tekst te verzekeren.

Inhoudstafel

1. Basisaspecten	1
1.1. Definities.....	1
1.2. Context.....	4
1.3. Gevolgen.....	7
2. Juridisch kader	9
3. Identificatie	10
3.1. Aandachtspunten voor de sociale en medische intake.....	10
3.2. Signalen voor identificatie.....	12
3.3. Voorbeeldvragen.....	13
4. Stappen na identificatie	15
4.1. Op psychosociaal vlak.....	17
4.2. Op het vlak van gezondheid.....	18
4.3. Op juridisch vlak.....	19
4.4. Veiligheid in het opvangcentrum.....	20
5. Praktische hulpbronnen	22
6. Bronnen voor verdere studie	24

1 | Basisaspecten

1.1. DEFINITIES

In deze fiche is sprake van een specifieke groep waarvan de leden slachtoffer kunnen zijn van geweld in een asiel- en migratiecontext (land van herkomst, migratietraject, land van bestemming) op grond van hun:

- Seksuele oriëntatie: homoseksuele of biseksuele personen
- Genderidentiteit of genderexpressie: transgender personen
- Geslachtskenmerken: intersekse personen

In de fiche zal de term 'LGBTI': lesbische vrouwen, gay mannen, biseksuele personen, transgender personen, intersekse personen gebruikt worden als verzamelnaam. Elk van deze termen wordt hieronder in detail uitgelegd.

→ Om de verschillende dimensies van een individu te kennen, kan de transversale fiche 1 'Gender en gendergerelateerd geweld' geraadpleegd worden.

1.1.1 LESBISCHE VROUWEN, GAY MANNEN EN BISEKSUELE PERSONEN

Het begrip 'seksuele oriëntatie' omvat romantische gevoelens en verlangens, zich emotioneel en fysiek aangetrokken voelen tot een andere persoon. Seksuele oriëntatie behelst homoseksualiteit (zich aangetrokken voelen tot personen met hetzelfde geslacht) en biseksualiteit (zich aangetrokken voelen tot twee geslachten), maar ook andere oriëntaties, zoals panseksualiteit (zich aangetrokken voelen tot alle geslachten), aseksualiteit (gebrek aan het verlangen om seksuele betrekkingen te hebben), etc. Een persoon die homoseksuele geslachtsbetrekkingen heeft, identificeert zich niet noodzakelijk als homoseksueel of biseksueel. In de volksgezondheid spreekt men vaak over 'MSM' (mannen die seksuele betrekkingen hebben met mannen) en 'VSV' (vrouwen die seksuele betrekkingen hebben met vrouwen).

Lesbische vrouwen

Een **lesbienne** is een vrouw die zich aangetrokken voelt tot andere vrouwen op fysiek, romantisch en/of emotioneel vlak. Lesbische vrouwen zijn dikwijls slachtoffer van herhaaldelijke discriminatie op grond van hun gender, economisch en/of sociaal statuut, dat vaak lager is, en dit in combinatie met hun seksuele oriëntatie.

Gay mannen

De term '**gay**' wordt vaak gebruikt om een man te beschrijven die zich aangetrokken voelt tot andere mannen op fysiek, romantisch en/of emotioneel vlak. Toch kan de term ook gebruikt worden om zowel homoseksuele (of gay) mannen als homoseksuele (of lesbische) vrouwen aan te duiden.

1 Lesbische, gay, biseksuele, transgender of intersekse-persoon.

Ook al vertegenwoordigen gays het grootste aantal personen die een aanvraag doen tot het vluchtelingenstatuut op grond van seksuele oriëntatie of genderidentiteit, toch moeten hun aanvragen niet beschouwd worden als 'model' voor de hele groep².

In tal van maatschappijvormen zijn mannelijke gays vaak zichtbaarder dan andere LGBTI groepen in het openbare leven en worden ze makkelijk het doelwit van negatieve politieke campagnes. Niettemin is het van belang niet in de verkeerde veronderstelling te vervallen dat alle mannelijke gays hun seksualiteit publiek maken of dat het allemaal 'vervrouwelijkte' types zijn.

Biseksuele personen

'**Biseksueel**' staat voor een persoon die zich aangetrokken voelt zowel door vrouwen als mannen op fysiek, romantisch en/of emotioneel vlak. Men heeft de neiging de term 'biseksualiteit' op incoherente wijze te interpreteren en toe te passen, vaak in een engere betekenis. Biseksualiteit impliceert niet noodzakelijk het feit zich aangetrokken te voelen tot twee seksen tegelijk, of een even groot aantal relaties met personen van beide seksen te onderhouden. Biseksualiteit is een unieke identiteit die op zichzelf moet bekeken worden³. In bepaalde landen kunnen vervolgingen met opzet gericht zijn tegen gay of lesbisch gedrag, maar toch handelingen omvatten van personen die zich als biseksueel identificeren.

1.1.2 TRANSGENDER PERSONEN

Gender verwijst naar maatschappelijke en culturele dimensies verbonden met sekse, m.a.w. de heersende ideeën, rollen en verwachtingen in verband met 'mannelijkheid' en

'vrouwelijkheid' in een bepaalde maatschappij⁴. Deze ideeën, rollen en verwachtingen die bepaald worden door de sociale en culturele context, veranderen, verfijnen en passen zich voortdurend aan. Dat betekent dus dat een 'echte man' of een 'echte vrouw' anders gedefinieerd wordt volgens de verschillende culturele contexten, maar ook volgens de verschillende socio-economische contexten, of in het licht van de verschillende seksuele oriëntaties. Vaak worden deze ideeën en verwachtingen in verband met mannelijkheid en vrouwelijkheid vergezeld door vooroordelen en stereotypen.

Genderidentiteit kan gedefinieerd worden als het gevoel deel uit te maken van een gender, los van elke biologische band met een geslacht of bij de geboorte gekregen gender (mannelijk of vrouwelijk). De **genderexpressie** van een persoon komt overeen met de manier waarop diverse sociale codes (kleren, houding, taal, etc.) en lichaamscodes (lichamelijkheid, toedienen van hormonen, operaties, etc.), toegeschreven aan een bepaald gender, gebruikt of geuit worden.

De term '**transgender**' is van toepassing op personen wiens genderidentiteit en/of genderexpressie verschillend zijn van de biologische sekse die ze bij de geboorte gekregen hebben⁵. Transgender is een genderidentiteit en geen seksuele oriëntatie. Een transgender persoon kan heteroseksueel, homoseksueel of biseksueel zijn. Transgender personen kleden zich en handelen vaak op een manier die verschilt van het gedragspatroon dat de maatschappij van hen zou verlangen in functie van de sekse waarmee ze behept zijn sinds de geboorte. Bovendien kunnen ze zich niet steeds voordoen of handelen op die manier. Soms voelt het individu heel diep vanbinnen deze inadequatie vanaf de kinderjaren. Voor

2 UNHCR. (2012). "GUIDELINES ON INTERNATIONAL PROTECTION NO. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees". Retrieved from: <https://www.unhcr.org/509136ca9.pdf>.

3 UNHCR. (2012).

4 Raad van Europa. (2011). Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Conventie van Istanbul), Retrieved from <https://rm.coe.int/1680462530>.

5 De term verwijst (maar niet exclusief) naar transseksuelen (verouderde term die zijn oorsprong vindt in medische en psychologische milieus), personen die kleren dragen van het tegengestelde geslacht en andere personen met een vage genderidentiteit. Zie ook APA, "Answers to Your Questions about Transgender People, Gender Identity and Gender Expression", beschikbaar op volgend adres: <http://www.apa.org/topics/sexuality/transgender.aspx>.

andere personen zal het verlangen/de nood (of de aanvaarding van dit verlangen) om 'te transformeren', later in het leven opkomen.

Transgender personen kunnen ervoor kiezen het door hen gekozen gender slechts op bepaalde tijdstippen tot uitdrukking te brengen, in omgevingen waar ze zich veilig voelen. Het gebeurt dat ze gepercipieerd worden als bedreiging voor de sociale normen en waarden in de mate waarin ze niet beantwoorden aan de gangbare binaire perceptie, nl. ofwel man, ofwel vrouw. Deze non-conformiteit stelt hen bloot aan allerlei vormen van geweld en discriminatie.

Hoewel sommigen gebruik wensen te maken van een hormonale behandeling of een operatieve geslachtsverandering, geldt dit niet voor alle transgender personen. **De keuze om al dan niet gebruik te maken van een medische behandeling, verandert niets aan het feit dat iemand transgender is.**⁶

'Transgender' als concept verwijst dus niet naar de seksualiteit van een persoon, maar naar de inadequaatie tussen biologische sekse en de genderidentiteit volgens de courante maatschappelijke normen. Hoewel men over het algemeen de voorkeur geeft aan de term transgender, liever dan de term transseksueel (deze leidt tot verwarring met de seksualiteit), identificeren bepaalde transpersonen zichzelf met de term 'transseksueel'. Ze moeten vaak opboksen tegen diverse vormen van discriminatie, vooral nadat ze besloten hebben een geslachtsverandering te ondergaan om hun lichaam, voorkomen en gedragspatroon in overeenstemming te brengen met hun genderidentiteit⁷.

Men noemt 'cisgender' personen wier gender overeenstemt met het gender waarmee ze geboren werden.

Opgelet: genderidentiteit heeft niets te maken met seksuele oriëntatie, en vice versa. Een transgender persoon kan heteroseksueel of homoseksueel zijn, een homoseksuele persoon kan cisgender of transgender zijn.

1.1.3 INTERSEKSE PERSONEN

De term 'sekse' verwijst naar de biologische geslachtskenmerken van een persoon. Hieronder worden zowel de morfologische als de genetische en hormonale aspecten verstaan. De primaire geslachtskenmerken (die aanwezig zijn vanaf de geboorte) zijn verschillend van de secundaire geslachtskenmerken. Bij mannen betreffen de primaire geslachtskenmerken de penis, de eikel, het scrotum (de balzak), de testikels en de prostaat. Bij vrouwen gaat het om de vagina, de baarmoeder, de eierstokken, de eileiders, de labia en de clitoris⁸. De secundaire geslachtskenmerken zijn lichaamseigenschappen die zich ontwikkelen onder invloed van geslachtshormonen vanaf de puberteit, en die mede de morfologie bepalen van het mannelijke of vrouwelijke lichaam (baardgroei, breder bekken, bredere schouders, adamsappel, stem, borstontwikkeling etc.).

Met de term 'interseksueel' wordt verwezen naar personen die, rekening houdend met hun chromosomale, gonadale of anatomische sekse, niet passen in de classificatie op grond van de medische normen van zgn. mannelijke en vrouwelijke lichamen. Deze specifieke eigenschappen verschijnen op het niveau van de secundaire geslachtskenmerken, zoals spiermassa, beharing, gestalte,

6 Zie sectie 'Terminologie' van UNHCR. (2012). "GUIDELINES ON INTERNATIONAL PROTECTION NO. 9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees". Retrieved from: <https://www.unhcr.org/509136ca9.pdf>.

7 In 2009 heeft de Commissaris voor de Mensenrechten een thematisch document gepubliceerd met als titel 'Mensenrechten en genderidentiteit', waarin het gaat over specifieke vragen over mensenrechten in verband met transgender personen. Dit document is beschikbaar in het Engels, Spaans, Frans, Russisch en Turks op het adres <https://bit.ly/2uiAUWd>.

8 Greenberg, J. A. (1998). « Defining Male and Female: Intersexuality and the Collision between Law and Biology », Arizona Law Review, vol. 41, no 2, p. 265-328.

of primaire geslachtskenmerken zoals de interne en externe geslachtsorganen, en/of de chromosomale en hormonale structuur.⁹

Deze verschillen betreffen in het bijzonder het aantal geslachtschromosomen en hun structuur (bv. XXY en XO), de weefselresponsen op geslachtshormonen (bv. het feit één eierstok en één testikel te hebben, of gonaden die zowel eierstokweefsel en testiculaire weefsel bevatten), of ook het hormonale evenwicht. Bepaalde personen bezitten organen die niet duidelijk identificeerbaar zijn als typisch mannelijk of vrouwelijk. Het is dus makkelijker hen vanaf de geboorte te identificeren als intersekse personen. Voor anderen vindt de detectie later plaats, nl. tijdens de puberteit, of zelfs op volwassen leeftijd (bijvoorbeeld afwezigheid van menstruatie of ontwikkelen van fysieke kenmerken die

niet overeenstemmen met de meegekregen sekse).

Intersekse kan dus enerzijds geïdentificeerd worden bij de geboorte. Soms kan het bijvoorbeeld moeilijk zijn visueel te bepalen of een pasgeborene een jongen of een meisje is omdat de baby primaire (zichtbare) geslachtskenmerken vertoont van beide seksen. Anderzijds kan intersekse niettemin ook geïdentificeerd worden op een later levensstip, nl. in de puberteit.

Het merendeel van intersekse personen genieten een goede gezondheid en hebben geen 'medische behandeling' nodig vanwege hun intersekse. In feite is intersekse een natuurlijke variant op de geslachtskenmerken van het menselijk wezen¹⁰.

1.2. CONTEXT

Discriminatie en geweld tegen LGBTI-persoon in het land van herkomst

- **Homoseksualiteit wordt** in zo'n 80 landen **gecriminaliseerd**, en in een tiental van deze landen kan het de doodstraf tot gevolg hebben. De kaart van de ILGA (International Lesbian, Gay, Trans and Intersex Association) geeft een beeld van de juridische situatie van homo- en biseksuele personen in de wereld.
- In deze en in andere landen kan de overheid weigeren of niet bij machte zijn individuen te beschermen tegen mishandeling en persecuties van niet-overheidsactoren. Zo'n houding leidt tot **straffeloosheid van**

de daders en een impliciete, of zelfs expliciete tolerantie van deze handelingen.

- **Factoren die nog kunnen bijdragen tot de effecten van geweld en discriminatie**, en/of ze verergeren, zijn in het bijzonder geslacht, leeftijd, nationaliteit, het feit te behoren tot een bepaalde etnie of ras, economisch of sociaal statuut, en seropositiviteit. Daarenboven kunnen meerdere van die factoren tegelijkertijd een rol spelen.

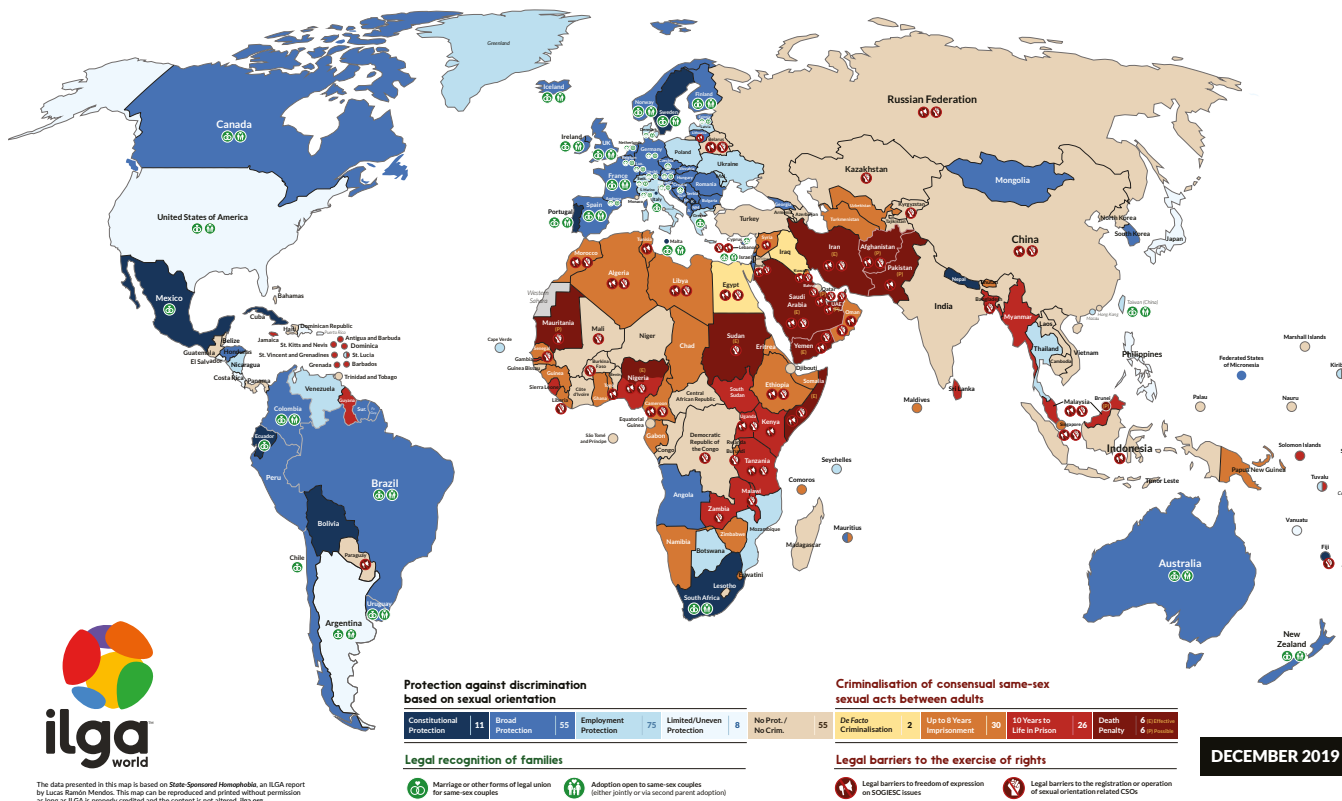
⁹ Ghattas, D. C. (2013). "Human Rights between the Sexes: A preliminary study in the life of inter* individuals, Henrich Böll Stiftung, Publication Series on Democracy, vol. 34, 2013, p. 10.

¹⁰ FRA (2015), The Fundamental rights of intersex people: <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/fundamental-rights-situation-intersex-people>.

SEXUAL ORIENTATION LAWS IN THE WORLD - 2019

From criminalisation of consensual same-sex sexual acts between adults to protection against discrimination based on sexual orientation

Discriminatie en geweld op basis van sekse, seksuele oriëntatie, genderidentiteit of -expressie

Kaart 1: Landen die homoseksualiteit criminaliseren (bron: ILGA 2019)

In heel wat delen van de wereld ondergaan personen zware schendingen van de mensenrechten en andere vormen van **vervolging op grond van hun seksuele oriëntatie en/of hun reële of veronderstelde genderidentiteit**.

In bijna alle culturen van de wereld worden waarden en normen rondom gender, geslacht, seksuele oriëntatie en genderidentiteit hoog in het vaandel gedragen. In tal van contexten wordt het in vraag stellen van deze normen dan ook systematisch ervaren als een aanval op de cultuur en/of de religie. Bijgevolg zijn mensen met een seksuele oriëntatie en/of een genderidentiteit die niet beantwoordt aan de norm, vaak slachtoffer

van **discriminatie, criminalisering, sociale marginalisering, fysiek, psychisch en seksueel geweld, en andere schendingen van hun mensenrechten**.

Zelfs al is de vervolging van lesbische vrouwen, gay mannen, biseksuele, transgender en interseksuele personen, en personen die gepercipieerd worden als LGBTI, geen nieuw fenomeen, toch wordt in vele 'ontvangstlanden' **meer en meer erkend dat personen die vervolging ontvluchten op grond van hun seksuele oriëntatie en/of hun genderidentiteit aanspraak kunnen maken op het vluchtelingenstatuut**¹¹.

11 Zie UNHCR, (2010). "Summary Conclusions: Asylum-Seekers and Refugees Seeking Protection on Account of their Sexual Orientation and Gender Identity", November 2010. Retrieved from <https://bit.ly/37Rgt1c>.

Wegens de verschillende niveaus van discriminatie worden LGBTI-personen vaak in sterke mate gemarginaliseerd in de maatschappij en geïsoleerd binnen hun eigen familie en hun gemeenschap. Het is daarenboven niet ongewoon dat bepaalde personen gevoelens van schaamte en/of inwendige homofobie koesteren. Hierdoor kan het gebeuren dat ze de personen die belast zijn met het maken van beslissingen over internationale bescherming niet durven inlichten over het feit dat hun echte angst voor vervolging te maken heeft met hun seksuele oriëntatie en/of hun genderidentiteit.

Het geweld dat LGBTI treft, kan specifieke vormen aannemen naargelang de groep:

- **Lesbische vrouwen** kunnen onderworpen worden aan handelingen als 'correctieve verkrachting', geweld uitgeoefend bij wijze van represailles door ex-partners of door hun echtgenoot, gedwongen huwelijk en misdaden begaan door familieleden in naam van de 'eer'. Toch kan het ook gebeuren dat lesbische vrouwen die het vluchtelingenstatuut aanvragen, voordien geen vervolging gekend hebben, bijvoorbeeld indien ze slechts weinig of helemaal geen lesbische relaties hadden. Lesbische vrouwen hebben vaak, maar niet noodzakelijk, heteroseksuele relaties wegens de sociale druk die op hen uitgeoefend wordt om te trouwen en kinderen te hebben. Soms beginnen ze slechts een relatie met een vrouw of identificeren ze zichzelf als lesbiëne in een later stadium van hun leven of wanneer ze zich in een andere, vrijere context bevinden.
- **Gay mannen** worden soms beschouwd als 'verraders' omdat ze de mannelijke privileges op de helling gezet hebben door rollen en eigenschappen over te nemen die beschouwd worden als 'vrouwelijk'. Ze worden blootgesteld aan mishandeling, in het bijzonder in gevangenissen, in het leger¹² en in andere milieus of werkmiddens die traditioneel door mannen gedomineerd worden. Sommige gay mannen kunnen ook heteroseksuele relaties hebben wegens de maatschappelijke druk, meer bepaald om te trouwen en/of kinderen te hebben.
- **Transgender personen** worden vaak sterk gemarginaliseerd en uit hun aanvragen blijkt dat ze vaak zwaar fysiek, psychologisch en/of seksueel geweld ondergaan hebben. Ze lopen bijzondere risico's wanneer hun zelfidentificatie en hun fysiek uiterlijk niet overeenstemmen met hun juridisch geslacht dat vermeld staat op officiële documenten en identiteitsstukken¹³.
- **Intersekse** wordt verkeerd begrepen in tal van streken van de wereld. In bepaalde gemeenschappen kan het beschouwd worden als een vloek, een uitwerking van tovenarij of als een schande. Doorheen de wereld zijn intersekse personen slachtoffer van gewelddaden en zijn ze verplicht chirurgische ingrepen te ondergaan om het uitzicht van hun geslachtsorgaan te 'normaliseren'¹⁴, wat vaak leidt tot onvruchtbaarheid en de noodzaak voor de rest van hun leven hormonale behandeling te ondergaan.¹⁵

12 MS (Risk - Homosexuality - Military Service) Macedonia v. SSHD, CG [2002] UKIAT 03308, UK Immigration and Asylum Tribunal, 30 juli 2002, beschikbaar via: <http://www.unhcr.org/refworld/docid/46836aba0.html>, die beslist heeft dat de 'vreselijke gevangenisomstandigheden' die in het betreffende land heersen, een schending zouden betekenen van de rechten van de verzoeker, voorzien in artikel 3 van het Europees Verdrag voor het behoud van de Rechten en fundamentele vrijheden van de Mens (EVRM). Ook lesbiennes kunnen gevaarlopen in een dergelijke omgeving. Zie Smith c. Ministère de la Citoyenneté et de l'Immigration (2009) CF 1194, Canada, Cour fédérale, 20 november.

13 Het Europese hof voor de mensenrechten heeft bepaald dat de overheden het nieuwe gender juridisch moesten erkennen. Zie, Goodwin vs United Kingdom, Application no. 28957/95, The European Court of Human Rights, July 11 2002. Retrieved from: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-60596>.

14 OHCHR (2019). Background Note on Human Rights Violations against Intersex People. Retrieved from <https://www.ohchr.org/layouts/15/WopiFrame.aspx?sourcedoc=/Documents/Issues/Discrimination/LGBT/BackgroundNoteHumanRightsViolationsagainstIntersexPeople.pdf&action=default&DefaultItemOpen=1>.

15 Fraser S. (2016). Constructing the female body: using female genital mutilation law to address genital-normalizing surgery on intersex children in the United States. International Journal of Human Rights in Healthcare, Vol. 9 Iss 1 pp. 62 - 72. Retrieved from <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJHRH-05-2015-0014/full/html>.

Discriminatie en geweld zetten zich voort na migratie

In tegenstelling tot personen die een oorlog ontvluchten, vinden LGBTI-personen niet altijd de bescherming en de rust waarnaar ze op zoek zijn via hun migratie en hun aanvraag tot internationale bescherming. Het is mogelijk dat ze in België verder blootstaan aan gelijkaardige geweldpleging als die waarvoor ze juist bescherming aanvragen.^{16 17}

Bepaalde factoren kunnen van invloed zijn op de vorm van geweld dat de persoon zal ondergaan, en bepaalde personen hebben een bijzonder kwetsbaar profiel:

- Mannen en vrouwen die beschouwd worden als niet-conform aan de normen van mannelijkheid en vrouwelijkheid, lopen hoger risico doelwit te worden van geweld, en dit onafhankelijk van het feit of ze al dan niet homoseksueel zijn. Het is immers

vaak de genderexpressie die bepaalt of een persoon wel of niet als homoseksueel gepercipieerd wordt.

- Transgender mannen en vrouwen vormen een bijzonder kwetsbare groep. Hun genderidentiteit en -expressie maakt hen zichtbaar en kwetsbaar voor stalking, verbaal en fysiek geweld en seksuele intimidatie.

De transgender asielzoekers zijn in het bijzonder kwetsbaar voor geweld en worden geconfronteerd met tal van discriminerende situaties die hun welzijn negatief beïnvloeden:

- gebrekkige toegang tot gezondheidszorg (bv. hormonale therapie, medisch onderzoek etc.);
- verplichting de kamer te delen met trans-fobe bewoners;
- verplichting de kamer te delen en toiletten te gebruiken samen met personen van een sekse waarmee ze zich niet identificeren.

1.3. GEVOLGEN

Zoals elke vorm van discriminatie en geweld kan dit, ook in het geval van LGBTI-personen, een zware impact hebben op het leven. Mogelijke gevolgen zijn o. a.:

- Zelfmoordgedachten
- Aanhoudend verdriet of wanhoop
- Verandering in de sociale interactie (zich isoleren, wantrouwig worden, etc.)
- Zich afzijdig houden binnen de opvangstructuur
- Drug- of alcoholgebruik
- Geen enkel perspectief meer zien
- Wegvallen van motivatie
- Gebrek aan concentratie
- Verandering van slaap- of eetgewoontes
- Zich waardeloos en nutteloos voelen
- Gevoel van wantrouwen
- Nachtmerries
- Hyperventilatie

- Toegenomen prikkelbaarheid
- Woedeaanvallen
- Psychosomatische pijnen

Op lange termijn kunnen 'triggers' de traumatische stress verergeren. Voorbeelden: lawaai, onvoorziene geluiden, kamers of wachtkamers die op gevangencellen of politiekantoren lijken, lesbische vrouwen en transgender personen die zich plots alleen voelen met (onbekende) mannelijke bewoners, de aanwezigheid van politie of soldaten, etc.

→ Zie transversale fiche 3 'Impact van gendergerelateerd geweld op de gezondheid' voor meer informatie over het 'traumatisch geheugen en specifieke fiche 7 'Seksueel geweld en internationale bescherming'.

16 ILGA Europe (2014). Good practices related to LGBTI asylum applicants in Europe, Retrieved from: https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/good_practices_related_to_lgbti_asylum_applicants_in_europe_jul14.pdf.

17 Rainbowhouse (2020) Inclusion. Asiel en LGBTQI+: Specifieke noden en goede praktijken binnen de opvangsector voor LGBTQI+. Retrieved from: <http://rainbowhouse.be/nl/projet/inclusion-project>.

Bovendien - dit geldt specifiek voor LGBTI-personen - verplicht een vijandige of LGBTI-fobe omgeving mensen hun gedrag aan te passen, hun oriëntatie/statuut/seksuele identiteit te verzwijgen, of de officiële instanties te wantrouwen, indien deze niet daadkrachtig optreden voor hun bescherming. Deze situatie zorgt voor een vicieuze cirkel: door geheimhouding of verplichte aanpassing neemt de stress bij LGBTI-personen nog toe, daar deze zich niet veilig voelen en met geweld geconfronteerd worden. Dit geweld blijft, op de koop toe, vaak onzichtbaar voor de professionele hulpverleners.

Het is van essentieel belang een beleid te ontwikkelen met betrekking tot gendergerelateerd geweld, met inbegrip van geweld tegen LGBTI-personen. Een gendersensitieve aanpak moet van toepassing zijn zowel op de daders, de slachtoffers als hun entourage (personeel, medebewoners/-bewoonsters, partner, familie etc.). Volgens gespecialiseerde organisaties worden tal van geweld- of intimidatie-incidenten naar aanleiding van vooroordelen tegenover LGBTI niet gesignaleerd en zijn ze bijgevolg niet geregistreerd.¹⁸

¹⁸ Heartland Alliance, 2012, "Rainbow Response: a practical guide to resettling LGBT refugees and asylees", RETRIEVED: https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/orr/rainbow_response_heartland_alliance_field_manual_0.pdf.

2

Juridisch kader

“Elke persoon heeft het recht asiel aan te vragen op grond van vervolging, met inbegrip van vervolgingen op grond van seksuele oriëntatie en genderidentiteit.”¹⁹

In het internationale recht

De richtlijnen in verband met internationale bescherming nr. 9 van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen (HCV)²⁰ geven duidelijk aan dat seksuele oriëntatie en genderidentiteit erkend worden in de motieven, voorzien door het Verdrag van Genève van 1951, meer specifiek in het begrip ‘lidmaatschap van een sociale groep’. LGBTI-persoon kunnen dus aanspraak maken op internationale bescherming.

Evenzo noteert het Comité van de Ministers van de Raad van Europa in de **Aanbeveling CM/Rec (2010)5**²¹, dat de lidstaten “zouden moeten erkennen in hun nationale wetgeving dat een gegronde vrees voor vervolging op grond van seksuele oriëntatie of genderidentiteit een geldig motief kan zijn tot toekenning van het vluchtelingen- en asielstatuut”.

De Richtlijn 2011/95 van de Europese Unie (EU)²² betreffende de normen met betrekking tot de voorwaarden waaraan personen moeten beantwoorden om van internationale bescherming te kunnen genieten, verplicht de lidstaten van de EU ook bijzondere aandacht te besteden aan de seksuele oriëntatie en genderidentiteit.

→ Zie transversale fiche 2 ‘Maatregelen voor internationale en nationale bescherming betreffende gendergerelateerd geweld’ voor juridische teksten die van toepassing zijn op alle vormen van gendergerelateerd geweld.

In het Belgische recht²³

Homoseksualiteit is gedepenaliseerd (dat betekent dat ze niet meer strafbaar is als aantasting van de goede zeden) sinds 1972.

Twee personen van dezelfde sekse kunnen huwen sinds 2003, en kinderen adopteren sinds 2006.

Transgender personen kunnen hun identiteitskaart aanpassen wat betreft hun voor- en achternaam/voornamen en de registratie van hun geslacht sinds 2018 op eenvoudige verklaring in hun gemeente van hoofdverblijf.²⁴

Op het niveau van de Belgische wet valt geweld tegen homoseksuele en transgender personen onder de strafcategorie ‘haatmisdrijven’.

Zo zijn strengere sancties van toepassing (Artikel 377bis, 405quater, 422quater, 438bis, 442ter, 453bis, 514bis, 525bis, 532bis, 534quater van het Strafwetboek). Het discriminatiemotief ‘seksuele oriëntatie’ wordt ook vermeld in de antidiscriminatiewet van 2003, geactualiseerd in 2007. Bovendien bevat de omzendbrief COL 13/2013 richtlijnen voor politie en justitie betreffende de behandeling van discriminatie en haatmisdrijven.²⁵

19 “Principes de Yogyakarta - principes d’application des droits humains internationaux en matière d’orientation sexuelle et d’identité de genre”, gepubliceerd in 2007, Artikel 23.

20 UNHCR. (2012).

21 Raad van Europa. (2010). Recommendation CM/Rec(2010)5 of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity. Retrieved from: <https://www.coe.int/en/web/sogi/rec-2010-5>.

22 DIRECTIVE 2011/95/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:337:0009:0026:en:PDF>.

23 Rainbowhouse (2020) Inclusion. Asile et LGBTQI+: Besoins spécifiques et bonnes pratiques d’accueil des demandeur.euse.s d’asile LGBTQI+ p. 13. Retrieved from: <http://www.youmanity.org/wp-content/uploads/2020/02/INCLUSION-TOOLKIT.pdf>.

24 IEFH (2018). JE VOORNAAM EN GESLACHTSREGISTRATIE AANPASSEN BIJ DE BURGERLIJKE STAND. Retrieved from https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/je_voornaam_en_geslachtsregistratie_aanpassen_bij_de_burgerlijke_stand.

25 IBZ, Geweld tegen holebi’s en transgenders. Retrieved from: <https://www.besafe.be/nl/veiligheidsthemas/geweld/geweld-tegen-holebis-en-transgenders>.

3 | Identificatie

→ Zie transversale fiche 4 'Individuele gespreksvoering' voor meer informatie omtrent de basisvaardigheden betreffende gespreksvoering.

3.1. AANDACHTSPUNTEN VOOR DE SOCIALE EN MEDISCHE INTAKE

Tip! Indien het volgende als richtlijn in het centrumreglement opgenomen wordt: 'De intake gebeurt in de regel met elke bewoner/bewoonster afzonderlijk', zal het makkelijker zijn dit te laten respecteren en te vragen om de persoon alleen te zien.

LGBTI-personen definiëren zichzelf op verschillende manieren. De aangewende termen weerspiegelen hun persoonlijke context, de manier waarop ze zichzelf zien, de wijze waarop ze in het reïne komen met hun seksualiteit en in welke mate ze (al dan niet) hun seksualiteit als een onderdeel van hun identiteit beschouwen. Dat staat in nauw verband met de homofobie en transfobie waarvan ze in hun land van herkomst, tijdens hun migratieparcours of in België slachtoffer kunnen zijn.

Wegens de discriminatie die LGBTI-personen ondergaan, gebeurt het dat ze de ware reden van hun migratie verzwijgen. Het is bijgevolg van belang deze personen de mogelijkheid te geven zich op hun gemak te voelen wanneer vragen hierrond ter sprake komen²⁶.

Inwendige homofobie en angst

Door homofobie, transfobie en afwijzing van intersekse personen in de maatschappij, voelen tal van LGBTI-personen een diepe schaamte voor hun seksuele oriëntatie, hun genderidentiteit of hun intersekse statuut. Men noemt dit inwendige (geïnternaliseerde) homofobie, transfobie of interfobie.

Bovenop deze diepe emoties komen nog de trauma's van het geweld en de discriminatie, en ook de stress die het risico op toekomstig geweld en discriminatie met zich meebrengt. In tegenstelling tot vaak gedacht wordt, blijven homofobie en transfobie een aanzienlijk probleem, ook in de Belgische maatschappij. Voor personen afkomstig uit landen waar LGBTI-personen sterk gediscrimineerd worden of waar ze niet door de wet beschermd worden, blijft het des te moeilijker uit te komen voor hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Contact met andere bewoners van het centrum

Enerzijds hebben tal van LGBTI-asielzoekers het moeilijk om met leden van hun etnische/religieuze gemeenschap te praten omdat ze bang zijn voor homofobe/transfobe reacties. Anderzijds blijven andere LGBTI-asielzoekers juist in contact met medebewoners/personen uit hun land van herkomst (niet-bewoners), omdat deze laatste ook een steun bieden.

Het gebeurt echter vaak dat LGBTI-personen hun seksuele oriëntatie, intersekse statuut of genderidentiteit niet prijsgeven om zich niet bloot te stellen aan eventuele vijandigheden of geweldpleging.

²⁶ Merhaba, Alliage, CRIPEL, 2009, "Quand les amours prennent des couleurs: vivre ses différences dans une société multiculturelle".

Homofobie en transfobie, ook wanneer ze inwendig zijn, hebben tal van gevolgen voor LGBTI-personen. Professionele hulpverleners moeten zich hiervan bewust zijn om een optimale begeleiding te garanderen:

- LGBTI-personen kunnen weigerachtig zijn om informatie over zichzelf mee te delen of ze kunnen hun seksuele oriëntatie/genderidentiteit/interseks statuut bewust verbergen.
- Vaak zijn ze bang het woord te nemen in aanwezigheid van tolken, begeleiders/begeleidsters of sociaal werkers, afkomstig uit hun eigen gemeenschap, uit angst veroordeeld te zullen worden.
- Ze zijn ook vaak bang te spreken met westerse hulpverleners omdat ze denken dat ze 'onmogelijk begrepen zullen worden'.
- Ze leggen vaak een diep wantrouwen aan de dag tegenover staats-, politie- en soms medisch personeel wegens de vervolging die ze in hun land van herkomst ondergingen.²⁷

Indien er tijdens een intake of gesprek geen rekening gehouden wordt met de mogelijkheid dat LGBTI-personen hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit verbergen, zal de heteronormativiteit zich op subtiele wijze in het gesprek innestelen en zal de persoon nog minder geneigd zijn het onderwerp aan te raken.

Opgelet voor revictimisatie

Hoewel tal van LGBTI-personen die een aanvraag tot internationale bescherming indienen, geweld en discriminatie hebben ervaren, is het van primordiaal belang deze personen niet enkel als 'slachtoffers' te beschouwen, want *"dan laat men zich beetnemen door de ontelbare mythes die in het Westen in stand gehouden worden met betrekking tot niet-westerse landen"*.²⁸ Immers, bepaalde LGBTI-personen die nu bescherming aanvragen, hebben hun homoseksualiteit/transidentiteit wel openlijk hebben beleefd in hun land van herkomst, wat getuigt van moed in

een context waar dit gecriminaliseerd wordt. Anderen waren activist in eigen land.

Aandachtspunten voor de sociale intake

- Over flyers en affiches beschikken in het opvangcentrum waaruit blijkt dat men bekend is met de thematiek en waarin LGBTI personen uitgenodigd worden zich te uiten zonder angst voor discriminatie.
- Oordeel nooit over het gedrag/de seksuele oriëntatie/het statuut en/of genderidentiteit van een persoon. Een man kan zich op een 'stereotype homoseksuele manier' gedragen (wat in verband staat met de uitdrukking van het gepercipieerde gender), maar zich als hetero identificeren. Een vrouw kan een 'stereotype heterohouding' aannemen (de uitdrukking van het gepercipieerde gender), maar zich identificeren als een lesbische vrouw. Transgender personen kunnen zich op een andere manier voordoen dan zoals geassocieerd met het gender waarmee ze zich identificeren.

Aandachtspunten voor de medische intake

Geweld tegenover LGBTI-personen kan verschillende vormen aannemen.

Indien het om seksueel geweld gaat, moet men letten op verwondingen, bloeduitstortingen rond de urogenitale delen en de anus (kloven), alsook bloedsporen op het ondergoed.

→ Zie specifieke fiche 7
'Seksueel geweld en internationale bescherming'

Het gynaecologisch routineonderzoek, een gynaecologische echografie voor de afwezigheid van menstruatie of primaire onvruchtbaarheid kan bepaalde zaken aan het licht brengen (afwezigheid van baarmoeder, niet-ingedaalde testikels). Het is van belang de persoon duidelijke uitleg te geven. Een arts kan ook vaststellen tijdens een licha-

²⁷ Rainbowhouse (2020).

²⁸ Merhaba, Alliage, CRIPEL (2009).

melijk onderzoek dat de seksuele kenmerken van een persoon niet overeenstemmen met het geslacht zoals genoteerd op de identiteitskaart en/of dat de persoon in overgang is (chirurgisch of hormonaal). Ook hier is het

van belang openlijk en in alle respect met de betrokkene te praten, de privacy te respecteren en de collega's niet uit te nodigen 'even te komen kijken'.

3.2. SIGNALLEN VOOR IDENTIFICATIE

- **Let op voor stereotypen! LGBTI-personen kan je niet zomaar 'herkennen':** een 'vrouwelijke' jongen of een 'mannelijk' meisje zijn niet noodzakelijk homoseksueel. LGBTI-personen kunnen perfect beantwoorden aan de genderexpressies die sociaal van hen verwacht worden in een hetero-normeerde kader. Omgekeerd, kunnen heteroseksuele personen totaal afwijken van gendercodes. En des te meer in een context van migratie, waar vrouwelijkheid en mannelijkheid andere vormen en uitdrukkingswijzen kunnen aannemen naar gelang de maatschappijvormen van herkomst.²⁹
- Men moet daarentegen voeling hebben voor signalen van isolement en emotionele ontredde in het kader van collectieve interventie, voeling ook voor personen die homofobe of transfobe beledigingen ondergaan.
- **Het is van belang de termen/benamingen die door de personen zelf gebruikt worden, te respecteren.**

De term 'homoseksueel' wordt niet altijd gebruikt in niet-westerse landen wegens de negatieve connotaties.

Zo ook identificeren niet **alle personen, die seksuele relaties hebben met mensen van hetzelfde geslacht, zich als 'homo- of biseksuele persoon'**. Zichzelf identificeren als lid van de LGBTI-gemeenschap heeft culturele en maatschappelijke implicaties die zware consequenties kunnen hebben. In tal van niet-westerse landen

is het taboe zich als gay man of lesbische vrouw te identificeren, vooral omdat dit zagezegd een directe bedreiging vormt voor de gezinseenheid. Bepaalde personen beschouwen LGBTI-identiteiten als pure import uit het Westen. Afhankelijk van de ervaring van het individu, is homoseksualiteit wat men doet, niet wat men is.

In tal van Afrikaanse, Arabische, Aziatische, Oost-Europese en latijns-amerikaanse gemeenschappen, worden 'actieve' mannen (die andere mannen penetreren) niet altijd beschouwd, door anderen of zichzelf, als 'gay mannen'.

- **Het gebeurt dat een taal geen woorden heeft die beantwoorden aan homoseksueel, heteroseksueel, lesbisch, biseksueel, transgender en intersekse.** In bepaalde gevallen bestaan die woorden, maar blijven ze onbekend of worden ze niet gebruikt.
- **De duidelijkste manier om het persoonlijk voornaamwoord te weten te komen waarmee een transgender of intersekse persoon verkiest, aangeduid en aangesproken te worden, is het hem/haar te vragen.** Een transgender vrouw zal zich misschien comfortabeler voelen indien 'zij' gebruikt wordt in een vertrouwelijk kader, maar niet in publiek.

Transgender en intersekse personen kunnen zich trouwens ook identificeren als heteroseksuele, homoseksuele of biseksuele personen.

²⁹ Hospice général (2017). Accompagnement des personnes LGBTI suivies à l'Aide aux migrants: Promotion d'un climat de travail inclusif à l'Hospice général. Genève, Hospice général. Retrieved from <https://www.hospicegeneral.ch/fr/principes-daccions-pour-accompagnement-des-personnes-migrantes-lgbti>.

Voor officiële documenten: wanneer aan een persoon zijn/haar geslacht/gender gevraagd wordt, dienen verscheidene opties aangeboden te worden (bv. mannelijk, vrouwelijk, transgender, transman, transvrouw, intersekse etc.)

Gebruik, als algemene regel, altijd het punt waarop iemand aanbeland is: een transvrouw is een persoon die mannelijk geboren werd en wiens comfortpunt het vrouwelijk gender is. Ze moet aangeduid worden met een vrouwelijk voornaamwoord, en vice versa. Een transgender vrouw is 'zij', een transgender man is 'hij'. Gebruik geen beschrijvingen als 'een man die vrouw geworden is'.

3.3. VOORBEELDVRAGEN

Tip! De beste vragen zijn diegene die men naar eigen gevoel zelf kan stellen, die niet kunstmatig of geforceerd overkomen. De vragen moeten eenvoudig zijn en aangepast aan de leeftijd en de maturiteit van de persoon. Onderstaande lijst is bedoeld als leidraad.

Het is uiteraard niet de bedoeling de persoon tot praten te forceren, maar wel duidelijk te maken dat bepaalde onderwerpen in vertrouwen besproken kunnen worden. Soms is men bang een flater te begaan of de persoon in verlegenheid te brengen, maar het is beter een flater te begaan dan het onderwerp uit de weg te gaan en zodoende de persoon verkeerd te begeleiden of op te volgen.³⁰

Enkele voorbeeldzinnen:

- "Uw partner, ongeacht of het een man of een vrouw is, kan gebruik maken van ...".
- "U mag gerust zijn dat u hier beschermd wordt tegen discriminatie, racisme, homofobie, transfobie, etc.".
- "Ik heb gezien in uw dossier dat u samenwoont met uw partner. Hoe verloopt dat?"
- "Er bestaat een LGBTI-project voor vluchtelingen in Brussel. Misschien kent u iemand die eventueel geïnteresseerd is?"

Indien de persoon zich betrokken voelt, dan zal hij/zij misschien niet onmiddellijk het onderwerp aankaarten, maar zich later eventueel opnieuw tot u wenden hieromtrent. Indien de persoon niet betrokken is, zal uw openheid inzake dit soort vragen tevens een bewustwording stimuleren op vlak van gelijkheid van rechten voor iedereen.

³⁰ Hospice général (2017).

Het taalgebruik

Taal is geen neutraal instrument. Taal is een weergave van onze manier van denken en onze voorstelling van de wereld. **Een bepaald aantal vooroordelen worden aldus overgebracht in/via onze courante manier van communiceren, waardoor LGBTI-personen als het ware uitgedomd worden.**

Indien men open wil communiceren over seksuele diversiteit en genderdiversiteit, dan is het aangewezen **inclusieve** of **neutrale** taal te gebruiken. Neutrale taal houdt in, te kiezen voor een vocabularium dat elke uitsluiting van LGBTI-personen vermijdt.

Voorbeeld:

Indien u de burgerlijke stand wenst te kennen van een vrouw:

- *“Bent u gehuwd of alleenstaande?”* veronderstelt dat de vrouw heteroseksueel is en sluit de facto lesbische en biseksuele vrouwen uit (niet-inclusieve taal).
- *“Hebt u een mannelijke/vrouwelijke partner, of hebt u een levensgezel/levensgezellin?”* impliceert expliciet lesbiennes en bi's (inclusieve taal).
- *“Wat is uw burgerlijke stand?”* vermijdt uitsluiting van lesbiennes en bi's (neutrale taal).

Inclusieve taal verschaft in elk geval meer openheid omdat ze LGBTI-personen expliciet zichtbaar maakt, en is dus te verkiezen boven neutrale taal.

Soms is het moeilijk neutrale of inclusieve taal te garanderen wanneer met een tolk gewerkt wordt, omdat bepaalde neutrale woorden niet bestaan in andere talen. Indien mogelijk, is het verkieslijk te werken met tolken die speciaal opgeleid zijn voor gendersues en seksuele diversiteit (zie 'Praktische hulpbronnen': sommige organisaties bieden LGBTI-tolken aan).

4 | Stappen na identificatie

Preambule

De persoon die internationale bescherming aanvraagt, krijgt informatie over de begeleiding die kan aangeboden worden op verschillende domeinen. De betrokken persoon beslist zelf over welke aspecten van dit aanbod hij/zij wenst gebruik te maken. De enige uitzondering op deze regel betreft acties in hoogdringende situaties.

Binnen de opvangstructuur kan het begeleidingsaanbod georganiseerd worden door verschillende medewerkers/medewerksters

of diensten. Ook op externe partners kan beroep gedaan worden.

De opvangstructuur organiseert de overleg- en communicatiekanalen tussen de verschillende professionele hulpverleners om het aanbod maximaal te coördineren.

Indien de persoon geen verdere stappen wenst te ondernemen, blijf dan luisterbereid en beschikbaar en nodig hem/haar uit terug te keren wanneer hij/zij hier klaar voor is.

↘ Gebruik een intersectioneel perspectief

Het is van belang de dingen in intersectioneel (cf kruispuntdenken) en holistisch perspectief te zien, wanneer het gaat over de doelgroep van LGBTI-personen. Zo wordt vermeden dat LGBTI-personen als homogene groep beschouwd worden. Een persoon is meer dan zijn/haar seksuele oriëntatie en genderidentiteit. De ervaring van de persoon zal verschillen naargelang factoren als sekse, seksuele oriëntatie, etnische afkomst, genderidentiteit en -expressie, socio-economisch statuut (sociale klasse), leeftijd, gezondheidstoestand, religie, geografisch gebied, opleidingsniveau, politieke context etc., maar ook van zijn/haar voorgeschiedenis en levenservaring.

↘ Vermijd een culturaliserende benadering

Vermijd 'culturaliserende' reflecties ten overstaan van LGBTI-personen waarbij gemeenschappelijke kenmerken toegeschreven worden aan een specifieke cultuur. Ondanks het feit dat er problemen van homofobie en transfobie bestaan in tal van landen, is een 'culturaliserende' aanpak problematisch, daar deze ervan uitgaat dat bepaalde culturen 'geëvolueerd', en dus niet-homofob/-transfob, zijn, terwijl andere 'onderontwikkeld', en dus wel homofob/transfob zijn³¹. Dit geeft de verkeerde indruk dat er in België geen homofobie of transfobie zou zijn³².

↘ Neem een open en zelfverzekerde houding aan

Als hulpverlener is het nodig na te denken over zijn/haar eigen homofobie of transfobie. Ben ik zelf in het reine met homoseksualiteit,

31 Dit noemt men "homonationalisme": "een racistische lezing van samenlevingen gebaseerd op een veronderstelde tolerantie of intorlerantie t.o.v. homo- en biseksualiteit", Rainbowhouse Brussels, 2020.

32 Rainbowhouse (2020). Inclusion. Asile et LGBTIQ+: Besoins spécifiques et bonnes pratiques d'accueil des demandeur.euse.s d'asile LGBTIQI + . Retrieved from: <http://www.youmanity.org/wp-content/uploads/2020/02/INCLUSION-TOOLKIT.pdf>.

transidentiteiten of het intersekse statuut? LGBTI-personen hebben de gave een eventueel onbehagen te herkennen bij professionele hulpverleners. Ze zullen minder geneigd zijn over hun noden te spreken als ze zich niet welkom voelen. Het is bijgevolg passend dit ongemakkelijk gevoel in te dijken of te beheersen. Dit kan namelijk een drempel vormen betreffende de toegang tot hulpverlening/begeleiding

Probeer de eigen vooroordelen te deconstrueren.

↘ **Communiceer actief en respectvol**

Stel geen indiscrete of indringende vragen die irrelevant zijn voor de begeleiding van de persoon. Stel zo bijvoorbeeld geen vragen over de chirurgische operaties of het voortplantingsvermogen aan transgender personen of intersekse personen indien het medisch niet strikt noodzakelijk is.³³

Leg de betrokken personen uit dat door, op eigen initiatief, informatie mee te delen over hun seksuele oriëntatie/statuut, ze zorgverstrekkers erbij helpen een betere zorg te verlenen.

Denk, bij geschreven mededelingen bestemd voor transgender personen, na over het gebruik van de sociale voornaam (dus de gebruikelijke voornaam) van de persoon, en niet de wettelijke voornaam.³⁴

↘ **Hanteer een geïntegreerde benadering**

De situatie van personen die internationale bescherming aanvragen, is vaak complex: een combinatie van problemen met zelfaanvaarding, seksualiteit, identiteit, religie, partner, familie, gemeenschap, gearrangeerd huwelijk, verkrachting, geweld, verstoting, exorcisme, oorlogstrauma's, problemen van medische/sociale/juridische/administratieve aard, prostitutie, verslaving, racisme, etc.

In hoedanigheid van professionele hulpverlener is het van belang weldoordacht op te kunnen treden en zich ook bewust te zijn van eigen beperkingen. Het is dan ook wenselijk op zoek te gaan naar partners, samen te werken met organisaties en specialisten op het terrein. Ontwikkel op die manier een uitgebreide, geïntegreerde benadering die in het belang is van de persoon aan wie de hulp verleend wordt.

↘ **Voorzie een discrete spreekkamer**

Denk na over de manier waarop de gesprekken plaatsvinden en de gespreksruimtes ingericht zijn. Indien zich andere personen in dezelfde ruimte bevinden tijdens gesprekken bijvoorbeeld, zullen de bewoners/bewoonsters zich niet voldoende veilig voelen om hun seksuele oriëntatie of hun intersekse statuut of genderidentiteit prijs te geven, of om over gevoelige vragen te spreken, vooral wanneer deze medebewoners/-bewoonsters van dezelfde etnische of religieuze gemeenschap zijn. Geef dus ook aan bewoners/bewoonsters de mogelijkheid een gesprek onder vier ogen te voeren, waarbij niemand anders aanwezig is.

↘ **Let erop nooit een LGBTI-persoon te 'outen'**

Maak de seksuele identiteit of oriëntatie van een LGBTI-persoon nooit bekend zonder dat deze hiertoe zijn/haar expliciete toelating gegeven heeft. Dit kan voor schaamte zorgen bij de persoon en hem/haar blootstellen aan discriminatie en geweld. Het is ook zeer *misplaatst een 'coming-out' te initiëren* door de persoon via druk ertoe te dwingen zijn/haar genderidentiteit of seksuele oriëntatie bekend te maken. Iedereen is vrij te kiezen wanneer hij/zij klaar is om hierover te spreken.³⁵

33 Rainbowhouse (2020).

34 'Genderwet', 2007, geamendeerd voor genderidentiteiten en genderexpressies in 2017. Retrieved from <https://iqvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/transgender/wetgeving>.

35 Rainbowhouse (2020) Inclusion. Asile et LGBTQI+: Besoins spécifiques et bonnes pratiques d'accueil des demandeur.euse.s d'asile LGBTQI + . Retrieved from: <http://www.youmunity.org/wp-content/uploads/2020/02/INCLUSION-TOOLKIT.pdf>.

Betreffende het beroepsgeheim

LGBTI-bewoners/bewoonsters zijn soms bang dat de informatie, die ze de begeleiding toevertrouwen, naar andere personen gelekt zal worden. Om de hulpverleningsrelatie niet te ondergraven, en om efficiënte, aangepaste hulp te kunnen bieden, moet van meet af aan duidelijk gemaakt worden dat u, uit hoofde van uw beroep, **verplicht bent de vertrouwelijkheid van de uitwisseling** (mits bepaalde uitzonderingen) te vrijwaren.

Wanneer een bewoner/bewoonster zich zorgen maakt over het meedelen van informatie aan externe partners (advocaat, arts, specialist, etc.), leg dan uit dat andere organisaties/professionele hulpverleners met wie u samenwerkt, eveneens gebonden zijn door het beroepsgeheim.

Let er evenwel op de toestemming van de bewoners/bewoonsters te vragen vooraf de informatie, die u toevertrouwd werd, met anderen te delen.

↳ Werken met tolken

Indien de uitwisseling met de persoon de interventie vereist van een tolk, dan is de keuze van deze persoon van het hoogste belang. Het is essentieel dat de tolk terdege opgeleid en geïnformeerd is over LGBTI-problematiek. Er moet ook voldoende op

vertrouwd kunnen worden dat hij/zij geen oordeel zal vellen over de persoon in kwestie. Zorg ervoor dat de LGBTI-persoon geen risico loopt 'ge-out' te worden in zijn/haar gemeenschap.

4.1. OP PSYCHOSOCIAAL VLAK

Communiceer duidelijk

Zoals hierboven onderstreept werd, is het niet makkelijk voor bewoners/bewoonsters zeer persoonlijke informatie te onthullen of delen. Maak, zowel verbaal als niet-verbaal, duidelijk dat u de moed apprecieert waarvan ze blijk geven door dit te doen.

Bepaalde ervaringen kunnen echter nog te pijnlijk zijn om over te spreken. Dwing de persoon er niet toe meer informatie te delen dan datgene hij/zij bereid is zonder angst te delen. Minimaliseer niet bepaalde ervaringen of emoties. Uitspraken als 'alles is oké nu', 'alles wordt beter hier', of 'u hoeft zich geen zorgen meer te maken' zijn goed bedoeld, maar doen afbreuk aan bepaalde gevoelens. Geef hen eerder het gevoel dat u de moeilijkheden waarmee ze te kampen hebben, herkent en erkent.

Reageren op discriminatie

Het is belangrijk te reageren op opmerkingen of opinies van medebewoners/-bewoonsters en collega's die blijk geven van een partijdige, minachtende en discriminerende houding. Maak hen duidelijk in zo'n situatie dat dergelijke uitlatingen of standpunten niet kunnen.

Stel de LGBTI-persoon gerust dat het centrum alles in het werk stelt om aan iedereen een veilig en gastvrij kader te bieden, en dat geen enkele discriminatie, van welke aard dan ook, getolereerd wordt. Bewoners/-bewoonsters zullen er dus toe aangespoord worden de begeleiding te verwittigen wanneer ze hiermee geconfronteerd worden.

Opnieuw is het ook van belang dat tolken efficiënt kunnen communiceren en geen enkel woord gebruiken dat denigrerend kan zijn voor LGBTI-personen.

Let op de geestelijke gezondheid

Sommige LGBTI-personen doen er hun hele leven over om zichzelf volledig te aanvaarden, en hun schaamte en LGBTI-fobie die ze geïnternaliseerd hebben, te boven te komen. Professionele hulpverleners in opvangcentra kunnen hen helpen op hun parcours van zelfaanvaarding, van participatie en autonomie. Het is van belang dit te doen vanuit het standpunt van de persoon zelf en op zijn/haar ritme.

Werk aan het zelfvertrouwen

Ondanks dat personen die internationale bescherming aanvragen, vaak afgeschilderd worden als slachtoffers, geven zij blijk van grote veerkracht. Idem voor LGBTI-personen.

LGBTI-personen blijven vaak geïsoleerd en gediscrimineerd bij hun aankomst hier. Dat kan hun negatieve zelfbeeld versterken en hen er nog meer van weerhouden hun eigen krachten te identificeren. In een globaal perspectief is het dus van essentieel belang de

diversiteit van de overlevingsstrategieën te herkennen, alsook de veerkracht waarover betrokken personen beschikken (sommigen waren activisten in hun land van herkomst).

Leg de nadruk op de troeven, de kracht en de middelen die de bewoners/bewoonsters te hunner beschikking hebben. Herinner hen eraan dat ze reeds blijk hebben gegeven van grote veerkracht en strijdvaardigheid. Zelfs indien ze van oordeel zijn dat bepaalde obstakels buiten hun controle vallen, toch ligt de kracht te reageren en deze obstakels te overwinnen in hun handen. Verzeker hen ervan dat ze ondersteund zullen worden in de stappen die ze ondernemen.

Stel informatie tot hun beschikking

Gedrukte documenten moeten ter beschikking staan van de bewoners/bewoonsters opdat ze toegang zouden hebben tot informatie, bv. over SOA's, HIV/aids, LGBTI-organisaties, etc.

4.2. OP HET VLAKE VAN GEZONDHEID

Herinnering

Het is van essentieel belang de **voorkeur te geven aan een afzonderlijke raadpleging of consultatie**. Ontmoet de persoon alléén, zonder kinderen, partner of een andere begeleidende persoon, dit om ideale voorwaarden te scheppen voor een geslaagde raadpleging en interventie.

Indien nodig en mogelijk, een neutrale tolk voorzien die voeling heeft met gendergerelateerd geweld.

Het is van groot belang dat de professionele medische hulpverleners niet uitgaan van het principe dat de persoon heteroseksueel of cisgender is.

Zoals bij andere hulpverleners, is het zeker mogelijk dat LGBTI-personen hun seksuele oriëntatie of (inter)seksueel statuut ook verzwijgen aan medische hulpverleners.

Enkele aanbevelingen voor de medische raadplegingen:

- De rechten uitleggen bij de eerste medische visite. Op die manier wordt hen de mogelijkheid geboden hun noden/problemen te communiceren (bv. de wens een arts/verpleegkundige van hetzelfde geslacht of een ander geslacht te spreken).
- Sommige transgender personen zijn reeds begonnen met een hormonale behandeling in hun land van herkomst en verwachten die hier te kunnen verderzetten. In bepaalde gevallen kan de onderbreking van de behandeling zware consequenties hebben.
- Sommige LGBTI-personen kregen te maken met foltering en andere vormen van geweld. Het kan gebeuren dat ze zich niet veilig voelen tijdens lichamelijke, bv. gynaecologische, onderzoeken. Let er in

de eerste plaats op een klimaat van vertrouwen te scheppen en overloop duidelijk elke procedure terwijl u het doel van elke stap duidelijk maakt.

- Sommige personen hebben zelden of nooit toegang gehad tot informatie over gezondheid en seksualiteit. Het kan gebeuren dat ze geen vragen durven stellen hieromtrent uit schaamte, gegeneerdheid of uit angst voor discriminatie. Dit kan leiden tot risicovol seksueel gedrag, in het bijzonder een toegenomen risico op seksueel overdraagbare aandoeningen. Verwijs hen naar zanzu.be voor meer info over seksuele gezondheid, en/of breng hen in contact met organisaties van gelijken (ervaringsdeskundigen) rond dit thema. Dit laat toe de stilte te breken en hierover te spreken of van gedachten te wisselen met andere personen.
- Het aanvaardingsproces van iemand die seropositief (HIV) is, kan een tijd duren. Zo kan het zijn dat de persoon in kwestie dit onderwerp mijdt en/of de nodige behandeling weigert in te nemen. Het is evenwel noodzakelijk met de bewoners/bewoonsters te spreken over het belang van beschermde seks en hen te verwijzen naar een specialist indien ze vragen hebben over dit onderwerp.
- Wees bijzonder oplettend voor signalen van depressie en zelfmoordneigingen die vaker voorkomen bij LGBTI-personen met een migratie-achtergrond vanwege de veelvuldig ondergane discriminaties.³⁶

4.3. OP JURIDISCH VLAK

OPGELET

Indien de persoon een niet-begeleide minderjarige vreemdeling is (NBMV), verschilt de procedure en is een specifieke aanpak vereist.

→ Zie specifieke fiche 8 'Gendergerelateerd geweld bij kinderen in de context van internationale bescherming'.

Indien de persoon een aanvraag tot internationale bescherming heeft ingediend op basis van discriminatie en geweld op grond van seksuele oriëntatie of genderidentiteit (SOGI):

- De adressen van de LGBTI-verenigingen meedelen, die steun kunnen bieden tijdens de volledige procedure (het is van belang het aanbod en de expertise van de dienst te checken (bv. transculturele benadering) vooraleer iemand te verwijzen naar die dienst.
- Let erop dat de toegewezen advocaat/advocate LGBTI-friendly is om foutieve, cultureel onaangepaste of stereotiepe hypothesen te vermijden. Bespreek dit bijvoorbeeld met de betrokken persoon en deel mee wat de rechten zijn op vlak van pro deo bijstand.

36 Hospice général (2017).

Gezien de moeilijkheid zich te outen is het mogelijk dat de persoon seksuele oriëntatie, genderidentiteit of intersekse statuut slechts onthult na een eerste negatieve beslissing van het CGVS. Een tweede aanvraag zal dus goed begeleid moeten worden, om een tweede bijkomend trauma te vermijden.

Een veronderstelling dat voor specifieke problemen zorgt, is de idee dat men van LGBTI-persoon zou kunnen verwachten dat ze, eenmaal teruggekeerd naar hun eigen land, hun seksuele oriëntatie of genderidentiteit zullen verbergen om te ontsnappen aan de schending van de mensenrechten. Deze benadering werd resoluut verworpen door het Hof van Justitie van de Europese Unie (HJEU) in 2013. In januari 2018 heeft het Europese Hof voor de Mensenrechten, in het arrest dat uitgesproken werd in de zaak L.K.t. Zwitserland, benadrukt dat seksuele oriëntatie een fundamenteel aspect vormt van de identiteit en het bewustzijn van een individu, en dat bijgevolg niet geëist kan worden van personen die een aanvraag tot internationale bescherming doen op grond van hun seksuele oriëntatie, genderidentiteit of intersekse statuut, deze te verbergen.

De volledige recente jurisprudentie inzake SOGI en Internationale bescherming kan men hier terugvinden:

<https://www.refworld.org/sogi.html>

www

Indien de persoon discriminatie en geweld ondergaat vanwege andere bewoners/bewoonsters of centrupersoneel,

- de mogelijkheden tot klacht verduidelijken, evenals de maatregelen die genomen worden wanneer het kader niet gerespecteerd wordt (handvest, centrumreglement);
- reageren op elke vorm van geweld, zowel fysiek als verbaal, al dan niet gericht tegen LGBTI-persoon.

Zie de juridische bepalingen op de website van UNIA en IGVM

- <https://www.unia.be/nl/discriminatiegronden/seksuele-geaardheid/wanneer-reageren>
- <https://igvm-iefh.belgium.be/nl/activiteiten/transgender>

www

4.4. VEILIGHEID IN HET OPVANGCENTRUM

→ Zie transversale fiche 6 'Veiligheid in het opvangcentrum' voor alle algemene maatregelen. Hier worden de maatregelen specifiek met betrekking tot geweld tov en discriminatie van LGBTI-persoon opgesomd.

De ruimte aangepast inrichten

De fysieke ruimte van een kamer, kan het gevoel van aanvaarding en cohesie van de bewoners/bewoonsters versterken of verminderen. Rekening houdend met de ervaringen van LGBTI-persoon in een vijandige omgeving, is het van essentieel belang dat ze het gevoel hebben dat de organisatie (de opvangstructuur) maximaal fysieke veiligheid en welzijnsgevoel garandeert.

Indien u tot actie moet overgaan en de politie of het parket moet bellen:

Levensbedreigende situatie (gevaar voor de veiligheid van personen):
Politie 101

Verontrustende situatie, maar niet levensbedreigend:

Vragen naar de politieambtenaar die verantwoordelijk is voor holebi- en transgendergeweld (politie) of de referentiemagistraat (parket).

Hoe is de sanitaire infrastructuur ingericht?

Indien transgender personen de toiletten moeten delen met mensen met wie ze zich niet kunnen identificeren, zullen ze zich niet comfortabel voelen en misschien heftig reageren. Hen ertoe dwingen deze toiletten te gebruiken staat gelijk met een vorm van geweld, waardoor ze gestigmatiseerd en nog meer geïsoleerd worden. Ga dus op zoek naar alternatieven.

Hoe worden de kamers toegewezen?

Personen die als homoseksueel koppel aankomen hebben recht op intimiteit. Echter, een kamer delen met een partner van hetzelfde geslacht kan de situatie in de kijker zetten en hen blootstellen aan discriminatie of geweld. Bespreek de noden en bezorgdheden met de personen in kwestie.

Voor transgender personen is het raadzaam aangepaste verblijfsoplossingen te vinden, bij voorkeur in een individuele kamer of in gezelschap met andere LGBTI-personen.³⁷

Bestrijden van discriminatie en geweld tegenover LGBTI-personen op de werkvloer

De directie en de adjuncten/ teamverantwoordelijken van de opvangcentra hebben tot taak erover te waken dat het personeel zelf geen discriminatie in de hand werkt door bijvoorbeeld pejoratieve woorden te gebruiken (flikker, jeanette, nicht...) om LGBTI-personen aan te duiden of wanneer ze de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van een persoon onthullen tijdens gesprekken met collega's.

Het is dus van belang het bestrijden van discriminatie en geweld tegenover LGBTI-personen op te nemen in een handvest voor de werkvloer of in het arbeidsreglement zoals aanbevolen in het Interfederaal Actieplan tegen discriminatie en geweld tegenover LGBTI-personen³⁸.

³⁷ Rainbowhouse (2020) Inclusion. Asile et LGBTQI+: Besoins spécifiques et bonnes pratiques d'accueil des demandeur.euse.s d'asile LGBTQI + . Retrieved from: <http://www.youmunity.org/wp-content/uploads/2020/02/INCLUSION-TOOLKIT.pdf>.

³⁸ Interfederaal Actieplan tegen discriminatie en geweld ten aanzien van LGBTI-personen. Plan 2018-2019. Retrieved from: https://fedweb.belgium.be/sites/default/files/Actieplan_LGBTI_2018-2019_NL.pdf.

5

Praktische hulpbronnen

PRAKTISCHE TOOLS

- **ORAM (2016).** Glossary "Sexual Orientation, Gender Identity and Gender Expression: Essential Terminology for the Humanitarian Sector".
Retrieved from: <https://oramrefugee.org/wp-content/uploads/2016/04/Glossary-PDF.pdf>
 ↳ Wordenlijst om efficiënt en respectvol te communiceren met personen van diverse seksuele oriëntaties en genderidentiteiten.
- **ORAM (2016).** "Sexual and Gender Minority Refugees. Safe Space Checklist".
Retrieved from: <https://oramrefugee.org/toolsandimplements>
 ↳ Checklist om te controleren of de opvangvoorwaarden voor LGBTI-personen vervuld zijn.
- **Hospice général (2017).** Accompagnement des personnes LGBTI suivies à l'Aide aux migrants: Promotion d'un climat de travail inclusif à l'Hospice général. Genève, Hospice Général.
Retrieved from <https://www.hospicegeneral.ch/fr/principes-daccions-pour-accompagnement-des-personnes-migrantes-lgbti>
 ↳ Praktische aanbevelingen met voorbeelden van uitwisseling en attitudes om discriminatie tegen te gaan.
- **Rainbow House Brussels (2020), Inclusion. Asile et LGBTIQ+:** Besoins spécifiques et bonnes pratiques d'accueil des demandeur.euse.s d'asile LGBTIQ+.
Retrieved from: <http://www.youmanity.org/wp-content/uploads/2020/02/INCLUSION-TOOLKIT.pdf>
 ↳ Brochure met de verschillende noden en best practices voor LGBTIQ+asielzoekers/-zoeksters

- **www.zanzu.be**

↳ Website die vragen inzake seksuele gezondheid behandelt met beeld- en audio-materiaal in verschillende talen.

GESPECIALISEERDE ORGANISATIES

Voor een overzicht van gespecialiseerde organisaties, raadpleeg de sociale kaart via de site ACCESS EU: <https://www.we-access.eu/nl/kaart>.

www

Rainbowhouse Brussels (koepel)

Missie:

Koepelvereniging die meer dan 50 LGBTIQ-verenigingen omvat.

- Individuele gesprekken voor LGBTIQ+ op afspraak
- Mogelijkheden om beroep te doen op tolken voor LGBTIQ+, en gespecialiseerde advocaten en psychologen voor LGBTIQ+ op afspraak
- Groepsactiviteiten (nieuwkomers in het FR en het ENG)
- Opleidingen over asiel, migratie en interculturaliteit en LGBTIQ+

Contact:

Kolenmarkt 42
1000 Brussel
Tel: + 32 225 03 59 90
info@rainbowhouse.be
www.rainbouwhouse.be

Arc-en-ciel Wallonie (koepel)

Missie van de Arc-en-ciel-huizen

- Onthaal-, gespreks- en ontspanningsruimte voor LGBTQI-personen
- Informatie en oriëntatie voor personen die op zoek zijn naar hulp en zich in moeilijkheden van sociale, psychologische of juridische aard bevinden

Contact:

Met meerdere antennes in de grote Waalse steden

Jonruelle 17

4000 Liège

Tel: +32 4 222 17 33

courrier@arcenciel-wallonie.be

www.arcenciel-wallonie.be

CAVARIA, Gent (koepel)

Missie:

Koepelorganisatie die 125 LGBTQI-verenigingen in Vlaanderen en Brussel verenigt

Contact:

Mammerstraat 22

9000 Gent

Tel: + 32 9 223 69 29

info@cavaria.be

www.cavaria.be

Genres Pluriels

Missie:

Vereniging voor en door transgender personen en interseksuele personen

- Individueel onthaal en praatgroep
- Opleidingen voor professionele hulpverleners

Midnimo

Missie:

Steunvereniging voor LGBTQ-personen uit Afrika en Afrikaanse staatsburgers in Europa

- Culturele evenementen
- Organisatie van seminars en conferenties
- Pleidooi

Contact:

Schoon Uitzichtlaan 35 Bus 12

1180 Ukkel

Tel: + 32 466 21 08 40

Merhaba

Missie:

Vereniging voor LGBTI-personen afkomstig uit etnisch-culturele minderheden

- Individueel onthaal
- Gespreksgroepen
- Opleidingen voor professionele hulpverleners

Contact:

Adres niet publiek meegedeeld

Tel: + 32 487 55 69 38 (onthaal/persoonlijke hulp)

info@merhaba.be

www.merhaba.be

6

Bronnen voor verdere studie

- ↳ British Psychological Society's Presidential Taskforce on Refugees and Asylum Seekers (2018), "Guidelines for psychologists working with refugees and asylum seekers in the UK"
- ↳ FRA (European Union Agency For Fundamental Rights) (2015), "Protection against discrimination on grounds of sexual orientation, gender identity and sex characteristics in the EU". Retrieved from: <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/lgbti-comparative-legal-update-2015>
- ↳ Heartland Alliance (2012), "Rainbow Response: a practical guide to resettling LGBT refugees and asylees". Retrieved from: https://www.acf.hhs.gov/sites/default/files/orr/rainbow_response_heartland_alliance_field_manual_0.pdf
- ↳ ORAM (2016), "Enhancing Protection of Sexual & Gender Minority Beneficiaries and Staff in Organizational Codes of Conduct: Model Code & Analyses". Retrieved from: <https://oramrefugee.org/wp-content/uploads/2016/10/Code-of-Conduct.pdf>
- ↳ ORAM (2016), "Sexual and Gender Minorities: What Refugee Professionals Need to Know and Do A Sampling of Presentation Slides". Retrieved from: <https://oramrefugee.org/wp-content/uploads/2016/05/Sample-Training-Slides-English.pdf>
- ↳ Merhaba & Ella vzw (2013), "Recht Op Liefde: seksuele diversiteit bespreekbaar maken binnen etnisch-culturele minderheden."
- ↳ Merhaba, Alliage, CRIPEL (2009), "Quand les amours prennent des couleurs: vivre ses différences dans une société multiculturelle."
- ↳ van Eerde, E., Huijbregts, V., Pieters, T., Pronk, W., & Weiland, M. (2005), "Gezond denken en gezond doen: methodiek voor psychosociale groepsvoorlichting aan asielzoekers." Utrecht: Pharos. Retrieved from: <http://bib.howest.be/catalog/hws01:001926315>
- ↳ Vluchtelingenwerk Vlaanderen (2020), Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure. Retrieved from: <https://www.vluchtelingenwerk.be/system/tdf/report510463.pdf?file=1&type=document>

Gepubliceerd te Brussel in december 2019

Deze fiche 'Discriminatie en geweld op basis van sekse, seksuele oriëntatie, genderidentiteit of -expressie' maakt deel uit van een geheel van 15 didactische fiches, bestemd voor professionals binnen het opvangnetwerk. De bedoeling is een beter begrip te krijgen van gendergerelateerd geweld in het kader van internationale bescherming en hierop te kunnen inspelen.

Deze publicatie werd uitgewerkt, geproduceerd, uitgegeven en gepubliceerd door GAMS België, in partnerschap met Intact en de European Family Justice Center Alliance (EFJCA), met bijdragen van diverse organisaties (isala asbl, La Voix des femmes asbl, Le Monde selon les femmes asbl, Merhaba vzw, Payoke vzw, SOS Viol asbl), in het kader van het project 'Gender-Based Violence and Asylum: an integrated approach'. Het project werd gefinancierd door het programma 'Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF)' van de Europese Commissie (D. G. Migration and Home Affairs).

Het geheel van de fiches en de namen van de personen die bijgedragen hebben tot deze opdracht, vindt men op de website www.gbv-asylum-hub.be

Verantwoordelijke uitgever

GAMS Belgique - GAMS België

Gabrielle Petitstraat, 6 - 1080 Brussel
www.gams.be
info@gams.be

De specifieke fiche 'Discriminatie en geweld op basis van sekse, seksuele oriëntatie, genderidentiteit of -expressie' kan beroep doen op de expertise van **Merhaba vzw**
www.merhaba.be

Dit project werd financieel ondersteund door

Towards a more integrated migration policy, made possible by the AMIF

In partnerschap met

